

Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yetiştirme Programındaki Derslerin Gerekliliği ve İşe Vurukluk Düzeyleri Hakkındaki Görüşleri

The Opinions of Primary Candidate Teachers Requirements and Job-Utility of the Courses Offered In Elementary Teacher Education Programs

Serhat SÜRAL¹

Özet: Bu çalışmanın amacı, Sınıf Öğretmenliği'nde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin, dört yıl boyunca aldıkları derslerin kendi algılarına göre, sınıf öğretmenliği programında yer almasının gerekliliğini ve mesleğe başladıktan sonra bu derslerin öğretmen adaylarının mesleklerini icra etmeleri noktasında etkililiğini (işe vurukluğu) incelemektir. Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıflarında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Evrende bulunan 300 öğretmen adayının tamamına ulaşılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan ölçme aracı kullanılarak elde edilmiştir. Ölçme aracının güvenilirlik katsayısı 0.812 olarak hesaplanmıştır. Sınıf öğretmenliği için çok gerekli görülen beş ders, ilk okuma yazma dersi, öğretmenlik uygulaması, türkçe öğretimi, okul deneyimi, sınıf yönetimi dersleridir. En az gerekli görülen dersler sırasıyla, genel fizik, uygarlık tarihi, genel kimya, eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi dersleri olmuştur. Öğrencilerin en çok işe vuruk bulduğu derslerin sırasıyla öğretmenlik uygulaması, ilk okuma yazma öğretimi, rehberlik, okul deneyimi, türkçe öğretimi; öğrencilerin en az işe vuruk olduğunu belirttikleri dersler ise fizik, kimya, biyoloji, sanat eğitimi, uygarlık tarihi, bilimsel araştırma yöntemleri, ölçme ve değerlendirme olduğu görülmektedir.

Anahar sözcükler: Alan bilgisi, genel yetenek-kültür, meslek bilgisi, gereklilik düzeyi, işe vurukluk düzeyi.

Abstract: The purpose of this study is to examine the necessity and job utility of courses taking part in the elementary education program. The research population in the 2012-2013 academic year, Pamukkale University Faculty of Education Department of Teaching Elementary School fourth-grade teacher candidates are studying in. All 300 teachers in the universe has been reached. Data was obtained using the measuring tool prepared by the researcher. The reliability coefficient was calculated as a measurement tool 0.812. Most five courses required for classroom teaching, literacy courses, teaching practice, Turkish teaching, school experiences, classroom management courses. Minimum order required courses, general physics, history of civilization, general chemistry, philosophy of education, sociology of education has lessons. The job utility most students find work teaching practice, respectively, of the courses, literacy teaching, guidance, school experience, Turkish teaching; the job utility at least that students work while explicitly courses in physics, chemistry, biology, art, education, history of civilization, scientific research methods, measurement and evaluation seems to be that.

Keywords: Profession knowledge, general skills and general knowledge, professional knowledge, level requirements, job-utility.

1. GİRİŞ

Bilimsel gelişmeler sonucunda bilgi birikimindeki artış, bilgi patlamasına yol açarken, teknolojinin de her geçen gün artan bir hızla değişmesi, günün gerisinde kalmak istemeyen toplumların bu gelişmeleri izleme zorunluluğunu doğurmuştur. Bu gelişme ve değişmelerin izlenmesi de ancak eğitimle mümkündür (Köseoğlu, 1994, s.1). Günümüzde eğitimi bir toplumsal sistem olarak gören bilim adamları, bu sistemin üç temel ögesinin öğrenci, öğretmen ve eğitim programları olduğunu kabul etmektedirler. Eğitimin amaçlarının en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi, bu unsurlar arasındaki karşılıklı ilişki ve uyuma bağlıdır. Bu unsurlardan birisinin istenilen niteliklere sahip olmaması eğitim sürecini doğrudan etkilemektedir (Tüfekçi, 1999, s.211). Öğretmenin, öğrenci ve eğitim programlarını etkileme gücü diğer öğelere oranla daha fazladır

¹ Arş. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği ABD. e-posta: ssural@pau.edu.tr

(Gürkan, 1993, s.3). Eğitimin niteliği büyük oranda uygulanan programın kalitesine bağlı olduğundan, eğiticiler; kaliteli eğitimi gerçekleştirmek için eğitim programlarını sürekli kontrol etmeli ve çağımızın koşullarına adapte etmelidirler (Ceylan; Demirkaya, 2005, s.1).

Eğitim programı, öğrenme, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir. Öğretim programı, okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir. Ders programı, bir ders süresi içinde planlanan hedeflerin bireye nasıl kazandırılacağını gösteren tüm etkinliklerin yer aldığı bir plandır. Eğitim programı, belirlenen hedefler doğrultusunda planlanan tüm eğitim etkinliklerini kapsamaktadır. Öğretim programı ise bir eğitim basamağında çeşitli sınıf ve derslerde ele alınacak konularla ilgili tüm öğretim etkinliklerini kapsamaktadır. Ders programı da bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsamaktadır (Demirel, 2004, s.6-7). Tüm etkinliklerin yer aldığı bu programla etkili ve verimli eğitim ortamları oluşturulmaktadır.

Eğitim ortamının oluşturulmasında göz önünde bulundurulması gereken temel faktör öğrencidir. Öğrencinin kendini keşfetmesi, gerçekleştirmesi, bugünü ve geleceğini kurması için okul ortamı gerçek yaşama hazırlayıcı, bazen de kendisi olarak düzenlenmektedir. Bireyin yetenekleri doğrultusunda yaşamını yapılandırması için rehberlik görevi öğretmene düşmektedir. Bu yapılandırma süreci eğitim olarak ifade edilebilir. Eğitimin niteliği ve kalitesi büyük ölçüde öğretmenlerin niteliği ile doğru orantılıdır (Kılıç; Acat, 2007, s.22).

Ulusal ve uluslararası düzeyde öğretmen yeterlikleri karşılaştırıldığında birçok ortak noktaya bu özellikler ortak paydada toplanabilmektedir. Bu özelliklerin başında da öğrenci başarısının sağlanmasında temel faktörün, öğretmenin kuramsal bilgisinden ziyade öğrenme öğretme sürecini etkili bir şekilde organize edebilmesi olduğudur. Sürece dayalı bir öğretimin gerçekleştirilmesi ve ortaya çıkan ürünün bu süreçle birlikte değerlendirilmesi gerekliliği Dünya’da ortak bir felsefenin, ortak bir anlayışın kabul edildiğini göstermektedir. Bu anlayışa; verimli bir öğrenmenin gerçekleşmesi için, öğrencinin, öğrenme-öğretme sürecinde sorumluluk alması gerektiğine inanan, okul ortamında gerçekleştirilecek öğrenmelerin öğrenci-merkezli olmasını isteyen ve bu yönde çaba gösteren, öğrencilerin bağımsız düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmek amacıyla öğrenme-öğretme sürecinde özel bir iletişim biçimini benimseyen, bu iletişim biçiminde öğrencilere, “Bu konuyla ilgili olarak ne düşünüyorsunuz?”, “Niçin böyle düşünüyorsunuz?”, “Nasıl bu sonuca ulaştınız?” gibi soruların yöneltildiği yapılandırmacı anlayış denilmektedir (Alkove ve McCarty, 1992, s.18).

Öğretmenliği meslek yapan faktör, bireyin taşıması gereken kişisel özelliklerden daha çok mesleki özelliklerin varlığıdır. İnsani özellikleri yeterli düzeyde olan bir bireyin öğretmenlik için gerekli şartlardan birini sağladığı fakat yeterli şartlara sahip olmadığı açıktır. Öğretmenlik mesleği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olduğuna göre, bu mesleği tercih eden insanların, mesleğin gereklerini tam olarak yerine getirebilmeleri için bir takım yeterliklere sahip olması gerekir (Şişman, 2001).

Öğretmenlerin öğretim-öğrenme sürecine ilişkin yeterliklere sahip olmaları, onların öğrenme etkinliklerini başarılı bir şekilde düzenleme ve gerçekleştirme çalışmaları için çok önemlidir. Çünkü öğretmen yeterliklerine dayalı; proje temelli öğrenme, işbirlikli öğrenme, çoklu zekâ kuramı ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı gibi çağdaş öğrenme yaklaşımlarına göre hazırlanan bir eğitim programında öğrenme etkinliklerinin düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesi yaklaşımı geleneksel eğitim anlayışından farklıdır. Öğretmen yeterliklerine dayalı öğrenme etkinliklerinde öğrenme ortamı, öğrencilerin zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenir ve farklı öğrenme etkinliklerine yer verilir. Bu süreçte; öğretim teknolojileri, etkin öğrenme, amaçlı öğrenme, özgün öğrenme ve işbirlikli öğrenme yaklaşımları etkin olarak kullanılır. Bu bağlamda öğrenme etkinliklerinde amaç, öğrenenlerin ne yapacaklarını önceden belirlemek değil, bireylere araçlar ve öğrenme materyalleri ile öğrenmeye kendi istekleri

doğrultusunda yön vermelerine olanak sağlamaktır (Erdem, 2001; Yaşar, 1998; Brooks ve Brooks, 1999).

Öğrenci niteliklerinin, öğretmen nitelikleriyle özdeşleştiğine dikkat çekilirse, öğretmen niteliğinin eğitim sisteminin işleyişi ve başarıya ulaşmasında önemli bir konuma sahip olduğu görülecektir. Eğitim sisteminden verimli sonuç alabilmesi geniş ölçüde öğretmenin kalitesine bağlıdır (Köseoğlu, 1994, s.4).

Öğretmen nitelikleri denildiğinde, etkili öğretmen niteliklerinden bahsedildiği görülmektedir (Demirel, 1999; Erden, 1998). Öğretmen niteliği hakkında yapılan araştırmalara göre. öğretmen performansı çok kompleks insan fenomenlerinden birisidir. Bu nedenle öğretmenin etkililiği ve etkili öğretmen kişiliği, kesinlikle basit bir konu değildir. Öğretmenin kişiliği üzerine araştırmacılar tarafından yapılan tek kabul, etkili öğretmen niteliklerinin kültürümüzdeki ve değerlerimizdeki tüm nitelikleri içermiş olmasıdır (Bela, 1969). Öğretmenlerin hizmet içinde sürekli öğrenmeleri gerekmektedir. Korthegen (2004), etkili bir öğretmen olmayı sağlamak için önerdiği modelde çevre, davranış, yeterlilik, düşünce, kişilik ve görev düzeyleri bulunmaktadır. Model, öğretmenin sorunu olan düzeyin belirlenmesi ve çözüm için ne gibi yardımlara ihtiyaç duyulduğunun belirlenmesinde öğretmene yardımcı olmaktadır. İyi bir öğretmende altı seviyenin hepsi yeterli ve uyum içinde bulunmalıdır. Kişi çok mükemmel yeteneklere, doğru düşüncelere ve etkileyici özelliklere sahip olabilir, ancak buna rağmen çevre (sınıf, öğrenciler, okul) öğretmen davranışlarına ciddi sınırlamalar getirebilir (Akt: Kılıç; Acat, 2007).

Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğretmen adayına sunulan teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığı ile kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi gereklidir (YÖK, 1998). Öğretmen yeterliliklerinin, öğrenci başarısını etkilediği bilinmesine, öğretmen yetiştirme programlarının zenginleştirilmesine ve bir takım atılımlar yapılmasına karşın Türkiye’de yeterli nitelikte ve sayıda öğretmen yetiştirilememiştir (Demir, 1997). Öğretmenlerin, öğretim süreçlerinde, okul içi ilişkilerinde ve yeni kaynaklara ulaşım bunlardan yararlanmada yerine getirmeleri gereken birtakım görevleri vardır. Bu görevlerin etkili bir biçimde yerine getirilmesi, öğretmenlerin bu davranışları yerine getirmedeki yeterliklerine bağlıdır (Köseoğlu, 1994, s.5).

Öğretmen yetiştirmede önemli problemlerden biri de eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının nitelikleridir (Kavcar, 2003; Karagözoğlu, 2003). Öğretmenlik bir uzmanlık mesleğidir. Öğretim sürecini planlama, uygulama ve değerlendirme açısından herhangi bir pedagojik eğitim almamış öğretim elemanları azımsanmayacak kadar çoktur (Karagözoğlu, 2003). Öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki ve öğretim süreçlerindeki başarısı öğretimin niteliğini artıracaktır. Öğretimin niteliğini artırmada diğer bir koşul ise öğretim elemanlarının kendilerini sürekli geliştirmeleri gerekliliğidir. Bu da onun mesleği ve alanı ile ilgili yeni kaynaklara ulaşması ve yaralanmasını gerektirmektedir. Çünkü sürekli bir biçimde öğrenmeyen öğretmenin iyi bir öğretici olmadığı açıktır (Küçükahmet, 1992, s.139). Oysa herhangi bir öğretmenlik eğitimi alamamış (teori uygulama) birçok kişinin eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirdiği de bilinen bir durumdur. Öğretmenlik becerilerinin gelişmesinde öğretmenlerin uygulamalarının olması gerektiği bilinmektedir. Ancak sadece deneyimin, öğretmenlerin becerilerini geliştirmekte etkili olmadığı, başkalarının deneyimlerinden de çok şey öğrenilmesi yeni yetiyecekler için önemli bir kazanç olacaktır (Dillon ve Maguire, 1997).

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, 2012 - 2013 eğitim-öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği’nde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin, dört yıl boyunca aldıkları derslerin kendi algılarına göre, sınıf öğretmenliği programında yer almasının gerekliliğini ve mesleğe başladıktan sonra bu derslerin öğretmen adaylarının mesleklerini icra etmeleri noktasında etkililiğini (işe vurukluğu) incelemektir.

2.YÖNTEM

Araştırmada survey yöntem kullanılarak, sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin gereklilik ve işe vuruklık düzeyleriyle ilgili öğretmen adaylarının görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu konuda var olan durumun ortaya konulması amaçlanmıştır.

2.1 Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini 2012 - 2013 eğitim-öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıflarında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Evrende bulunan 300 öğretmen adayının tamamına ulaşılmıştır.

2.2.Ölçme Aracının Hazırlanması

Eğitim fakültelerinin 2005 yılında yeniden yapılandırılmasından sonra bütün eğitim fakültelerinde okutulmak üzere hazırlanmış dersler ölçme aracı kapsamında yer almıştır. Toplam ders sayısı 59'dur. YÖK'ün dersleri sınıflamasından hareketle bu dersler yeniden gruplandırılmıştır. Bu gruplar önce iki temel gruba sonra da alt gruplara ayrılarak toplam altı alt grup oluşturulmuştur. Temel gruplara ve alt gruplara dahil edilen dersler, alan ve eğitim bilim uzmanlarının görüşleri alınarak yapılmıştır.

Tablo 1: Programda Yer Alan Derslerin İşe Vuruklık ve Gereklilik Düzeyleri Güvenirlik Katsayıları

(Cronbach Alpha Değerleri)	Güvenirlik Katsayısı	
	İşe Vuruklı Düzeyi	Gereklilik Düzeyi
Konu Alanı Bilgisi Dersleri Alt Boyutu	.824	.789
Alan Genel Kültürü Alt Boyutu	.793	.886
Eğitim Bilimleri Dersleri Alt Boyutu	.819	.735
Öğretim Bilgisi Dersleri Alt Boyutu	.784	.716
Mesleki Uygulama Dersleri Alt Boyutu	.801	.841
Meslek Derslerine Destek Dersleri Alt Boyutu	.712	.745
Genel Katsayılar	.812	.834

Gruplama ise aşağıdaki şekilde olmuştur:

A. Alan Bilgisi

1. Konu Alanı Bilgisi (KABD)
2. Alan Genel Kültür Dersleri(AGKD)

B. Meslek Bilgisi

1. Eğitim Bilim Dersleri (EBD)
2. Öğretim Bilgisi Dersleri (ÖBD)
3. Mesleki Uygulama Dersleri (MUD)
4. Meslek Bilgisine Destek Dersleri (FDD)

Hazırlanan ölçme aracında, yanıtlama seçenekleri gereklilik düzeyleri için 1=hiç, 2=az, 3=orta, 4=çok 5=tamamen olarak; işe vuruklık düzeyleri için 1=çok düşük, 2=düşük, 3=orta, 4=iyi, 5=çok iyi olarak belirlenmiştir.

2.3.Verilerin Toplanması Ve Analizi

Öğretmen adaylarından, programdaki derslerin öğretim elemanlarından bağımsız olarak düşünülerek ne düzeyde gerekli oldukları ve bu dersler kapsamında öğrendiklerinin öğretmenlik mesleği için ne düzeyde işe vuruğu ile ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen

veriler SPSS programına yüklenerek analiz edilmiştir. Dersler, ders grupları ve bütün dersler içinde ortalamalar üzerinden gereklilik ve işe vuruluklarına göre sıralanarak tablolaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Elde edilen veriler ışığında ilk olarak öğretmenlik programında yer alan derslerin gereklilik düzeyleri ortaya konmuştur. Her bir dersin bu ortalamalara göre grup içindeki konumu sıralanarak belirlenmiş, ayrıca bütün dersler içindeki sırası belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Derslerin Sınıf Öğretmenliği İçin Gereklilik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Derslerin Adı	N	\bar{X}	Grup İçindeki Önem Sırası	Bütün Dersler İçinde Önem Sırası
KONU ALANI BİLGİSİ DERSLERİ (KABD)				
Sözlü Anlatım	300	3.71	1	20
Yazılı Anlatım	300	3.68	2	21
Ses ve Şekil Bilgisi	300	3.67	3	22
Cümle ve Metin Bilgisi	300	3.67	4	23
Temel Matematik-I	300	3.59	5	27
Temel Matematik II	300	3.58	6	28
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	300	3.51	7	29
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	300	3.49	8	30
Türkiye ve Coğrafyası Ve Jeopolitiği	300	3.48	9	31
Genel Coğrafya	300	3.45	10	32
Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	300	3.40	11	37
İnsan Hakları ve Demokrasi	300	3.34	12	39
Fen Bilgisi Laboratuvarı	300	3.31	13	41
Türk Tarihi ve Kültürü	300	3.28	14	42
Müzik	300	3.27	15	45
Çevre Eğitimi	300	3.27	16	46
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	300	3.21	17	47
Sanat Eğitimi	300	2.95	18	50
Genel Biyoloji	300	2.54	19	54
Genel Kimya	300	2.31	20	57
Genel Fizik	300	2.19	21	59
Genel Toplam		3.281		
ALAN GENEL KÜLTÜRÜ DERSLERİ (AGKD)				
Güzel Yazı Teknikleri	300	3.45	1	33
Trafik İlk Yardım	300	3.41	2	36
Çocuk Edebiyatı	300	3.38	3	38
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	300	3.32	4	40
Bilgisayar II	300	3.28	5	43
Bilgisayar I	300	3.28	6	44
Yabancı Dil I	300	2.75	7	52
Yabancı Dil II	300	2.71	8	53
Uygarlık Tarihi	300	2.29	9	58
Genel Toplam		3.096		
EĞİTİM BİLİMİ DERSLERİ (EBD)				
Sınıf Yönetimi	300	4.78	1	9
Öğretim İlke ve Yöntemleri	300	4.45	2	10
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme	300	4.23	3	14
Eğitim Bilimine Giriş	300	4.05	4	16

Eğitim Psikolojisi	300	3.95	5	17
Rehberlik	300	3.82	6	19
Eğitim Bilimleri Seçmeli Dersi	300	3.67	7	24
Ölçme Değerlendirme	300	3.65	8	25
Bilimsel Araştırma Yöntemleri	300	3.45	9	34
Genel Toplam		4.005		
ÖĞRETİM BİLGİSİ DERSLERİ (ÖBD)				
İlk Okuma ve Yazma Öğretimi	300	4.94	1	3
Türkçe Öğretimi	300	4.92	2	4
Matematik Öğretimi	300	4.91	3	6
Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	300	4.88	4	7
Hayat Bilgisi Öğretimi	300	4.83	5	8
Sosyal Bilgiler Öğretimi	300	4.35	6	11
Fen ve Teknoloji Öğretimi	300	4.25	7	13
Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	300	3.95	8	18
Görsel Sanatlar Öğretimi	300	3.65	9	26
Alan Bilgisi Seçmeli Dersi	300	3.45	10	35
Genel Toplam		4.413		
MESLEKİ UYGULAMA DERSLERİ (MUD)				
Öğretmenlik Uygulaması II	300	4.96	1	1
Öğretmenlik Uygulaması I	300	4.95	2	2
Okul Deneyimi	300	4.92	3	5
Genel Toplam		4.943		
MESLEK DERSLERİNE DESTEK DERSLERİ (MDDD)				
İlköğretimde Drama	300	4.26	1	12
Özel Eğitim	300	4.23	2	15
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	300	3.10	3	48
Topluma Hizmet Uygulamaları	300	2.98	4	49
Erken Çocukluk Eğitimi	300	2.81	5	51
Eğitim Sosyolojisi	300	2.41	6	55
Eğitim Felsefesi	300	2.34	7	56
Genel Toplam		3.161		

Tablo 2 incelendiğinde, ders grupları içinde öğrencilerce en gerekli görülen ders grubunun MUD (Mesleki uygulama dersleri) olduğu görülmektedir (4.943). İkinci sırada en çok gerekli görülen ders grubu ÖBD (Öğretim Bilgileri Dersi) (4.413), üçüncü sırada EBD (Eğitim Bilimleri Dersleri) (4.005), dördüncü sırada KABD'nin (Konu Alan Bilgisi Dersleri) (3.281), beşinci sırada MDDD (Meslek Derslerine Destek Dersleri) (3.161) ve en sonuncu sırada AGKD (Alan Genel Kültür Dersleri) (3.096) ile oluşturduğu ders grubu görülmüştür. Bu bulgulara göre öğretmenlik formasyon dersleri içinde yer alan MUD ile alan bilgisi içerisinde yer alan ÖBD'nin sınıf öğretmenliği için çok gerekli görüldüğü, genel kültür derslerinin ise gereklilik sorunu taşıdıkları söylenebilir.

Ders grupları açısından yapılan bu değerlendirmenin yanında dersler tek tek incelenerek gereklilik durumları belirlenmiştir. Buna göre branş için en çok gerekli görülen dersler sırasıyla, Öğretmenlik Uygulaması II (4.96), Öğretmenlik Uygulaması I (4.95), İlk Okuma ve Yazma Öğretimi (4.94), Türkçe Öğretimi (3.92), Okul Deneyimi (4.92) olmuştur. En çok gerekli görülen bu beş ders içerisinde uygulama derslerinin tümünün yer alması, araştırmanın bu kapsamı içerisindeki en dikkat çekici sonuçtur. Buna ek olarak anadil öğretiminin öğretmen adayları açısından öğretmenlik mesleğinin en gerekli dersleri arasında görülmesidir. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının teknik olarak okuma-yazma öğretimini benimsedikleri görülmüş ve mesleğin gerektirdiklerini yerine getirebilmeleri açısından da gerçek ortamlarda kendilerini test etmeleri bilinci yerleşmiştir.

En az gerekli görülen dersler sırasıyla, Genel Fizik (2.19), Uygurlık Tarihi (2.29), Genel Kimya (2.31), Eğitim Felsefesi (2.34), Eğitim Sosyolojisi (2.41) dersleri olmuştur. Bu dersler belirlenen kategorilerde alan genel kültür, konu alanı bilgisi, meslek derslerine destek dersleri altında

yer alan dersler olduğu görülmüştür. Adı geçen bu dersler içerisinde öğretmen adaylarının Eğitim Sosyolojisi ve Eğitim Felsefesi gibi mesleki donanımlarında olması gereken dersleri son beş içerisine koymaları üzerinde tartışılması gereken bir sorun olduğu söylenebilir.

Ölçeğin ikinci boyutunda öğrencilere sınıf öğretmenliği programında okudukları derslerde öğrendiklerinin işe vurukluğunu belirtmeleri istenmiştir. Derslerin işe vurukluk düzeyi, bir önceki problemde olduğu gibi analize tabi tutulmuştur. Ders ve grup olarak öğrencilerin işe vurukluğa dönük görüş ortalamalarının hesaplanması ve buna yönelik karşılaştırmaları içeren analizler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Derslerin Sınıf Öğretmenliği İçin İşe Vurukluk Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Derslerin Adı	N	\bar{X}	Grup içindeki Önem	Bütün Dersler içinde Önem Sırası
KONU ALANI BİLGİSİ DERSLERİ (KABD)				
Fen Bilgisi Labaratuvarı	300	3.75	1	30
İnsan Hakları ve Demokrasi	300	3.65	2	32
Türkiye ve Coğrafyası Ve Jeopolitiği	300	3.62	3	34
Çevre Eğitimi	300	3.62	4	35
Cümle ve Metin Bilgisi	300	3.60	5	37
Temel Matematik-I	300	3.57	6	38
Temel Matematik II	300	3.55	7	39
Ses ve Şekil Bilgisi	300	3.51	8	40
Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	300	3.51	9	41
Sözlü Anlatım	300	3.49	10	42
Yazılı Anlatım	300	3.49	11	43
Müzik	300	3.42	12	44
Türk Tarihi ve Kültürü	300	3.35	13	45
Genel Coğrafya	300	3.31	14	47
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	300	3.24	15	48
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	300	3.24	16	49
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	300	3.21	17	50
Sanat Eğitimi	300	2.65	18	56
Genel Biyoloji	300	2.41	19	57
Genel Kimya	300	2.32	20	58
Genel Fizik	300	2.24	21	59
Genel Toplam		3.273		
ALAN GENEL KÜLTÜRÜ DERSLERİ (AGKD)				
Bilgisayar II	300	4.25	1	21
Bilgisayar I	300	4.25	2	22
Yabancı Dil I	300	4.17	3	24
Yabancı Dil II	300	4.14	4	25
Trafik İlk Yardım	300	3.76	5	29
Güzel Yazı Teknikleri	300	3.65	6	33
Çocuk Edebiyatı	300	3.21	7	51
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	300	3.12	8	52
Uygarlık Tarihi	300	2.86	9	55
Genel Toplam		3.712		
EĞİTİM BİLİMİ DERSLERİ (EBD)				
Rehberlik	300	4.87	1	4
Sınıf Yönetimi	300	4.82	2	7
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme	300	4.80	3	8
Öğretim İlke ve Yöntemleri	300	4.76	4	10
Eğitim Psikolojisi	300	4.54	5	18
Eğitim Bilimleri Seçmeli Dersi	300	4.34	6	19
Eğitim Bilimine Giriş	300	4.12	7	26

Ölçme Değerlendirme	300	3.12	8	53
Bilimsel Araştırma Yöntemleri	300	3.04	9	54
Genel Toplam		4.267		
ÖĞRETİM BİLGİSİ DERSLERİ (ÖBD)				
İlk Okuma ve Yazma Öğretimi	300	4.88	1	3
Türkçe Öğretimi	300	4.83	2	6
Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	300	4.77	3	9
Matematik Öğretimi	300	4.75	4	11
Fen ve Teknoloji Öğretimi	300	4.75	5	12
Hayat Bilgisi Öğretimi	300	4.65	6	13
Sosyal Bilgiler Öğretimi	300	4.61	7	15
Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	300	4.55	8	17
Görsel Sanatlar Öğretimi	300	3.87	9	27
Alan Bilgisi Seçmeli Dersi	300	3.32	10	46
Genel Toplam		4.498		
MESLEKİ UYGULAMA DERSLERİ (MUD)				
Öğretmenlik Uygulaması II	300	4.94	1	1
Öğretmenlik Uygulaması I	300	4.94	2	2
Okul Deneyimi	300	4.85	3	5
Genel Toplam		4.910		
MESLEK DERSLERİNE DESTEK DERSLERİ (MDDD)				
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	300	4.65	1	14
Özel Eğitim	300	4.61	2	16
Erken Çocukluk Eğitimi	300	4.32	3	20
Eğitim Sosyolojisi	300	4.21	4	23
Eğitim Felsefesi	300	3.87	5	28
İlköğretimde Drama	300	3.75	6	31
Toplum Hizmet Uygulamaları	300	3.61	7	36
Genel Toplam		4.145		

Tablo 3 incelendiğinde, ders grupları içinde öğrencilerin en işe vuruk gördükleri ders grubu mesleki uygulama (MUD) dersleri (4.91), ikinci derecede en işe vuruk ders grubu öğretim bilgisi dersleri (ÖBD) dersleri (4.49) olmuştur. Öğrencilerin en az işe vuruk bulunduğu ders grubu konu alan bilgisi (KABD) dersleri (3.27) ile alan genel kültür (AGKD) dersleri (3.71) olmuştur. Öğretmenlik Uygulaması, Okul Deneyimi, İlköğretimde Drama, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim derslerinden oluşan ve sınıf içi etkinlikler ve pratiğe dayalı derslerin işe vuruk bulunmuş, teori ağırlıklı ve bilgi yüklemeye dönük derslerden oluşan konu alan bilgisi ve genel kültür dersleri ise işe vuruk bulunmamıştır.

Dersler tek tek incelendiğinde, öğrencilerin en çok işe vuruk bulunduğu derslerin sırasıyla Öğretmenlik Uygulaması, İlk Okuma Yazma Öğretimi, Rehberlik, Okul Deneyimi, Türkçe Öğretimi dersleri olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin en az işe vuruk olduğunu belirttikleri dersler şöyle sıralanmaktadır: Fizik, Kimya, Biyoloji, Sanat Eğitimi, Uygarlık Tarihi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ölçme Ve Değerlendirme. Görüldüğü gibi en işe vuruk derslerin mesleki uygulama dersleri grubu içinde yer alan ve de anadil öğretiminin yapıldığı derslerdir. İşe vurukluk düzeyi düşük olan derslerin ise alan bilgisi dersleri içinde yer aldığı görülmektedir. Bunun yanında işe vurukluk açısından son sıralarda yer alan eğitim bilimleri grubu içerisinde yer alan ölçme ve değerlendirme ile bilimsel araştırma yöntemleri dersleri üzerinde düşünülmesi gereken bir sorundur. Öğretmen adaylarının, mesleklerini icra ederlerken nasıl sınav hazırlayacakları ya da öğrencilerini nasıl değerlendirecekleri konusunda çok da kaygı duymadıkları söylenebilir. Sonuç olarak; öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği için öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin daha işe vuruk, alan bilgisi derslerinin ise daha az işe vuruk buldukları söylenebilir. Bu durum, öğretmen adaylarının işe vurukluk düzeyi düşük olan derslerde verilen bilgilerin sınıf öğretmenlik mesleğinde çok da kullanılmayacağı düşüncesinde oldukları anlamına gelebilir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlik formasyon dersleri içinde yer alan mesleki uygulama dersleri ile eğitim bilimleri derslerinin sınıf öğretmenliği için çok gerekli görüldüğü, alan bilgisi ve genel kültür derslerinin ise gereklilik açısından sorunların olduğu sonucuna varılmıştır. Mesleki yeterlik kazanabilme açısından mesleki uygulama ve eğitim bilimleri dersleri, öğretmen adayları tarafından mesleğe dönük olmaları nedeniyle daha çok gerekli görüldüğü şeklinde yorumlanabilir.

Kılıç ve Acat'a (2007) göre okullarda gerçekleştirilen uygulama çalışmalarında bu derslerin içeriğini sınıflarda beceri olarak gözleme şansı bulmaları, bu derslere yönelik olumlu algıların oluşmasına neden olmuş olabilir. Kılıç ve Acat (2007) benzer şekilde öğretim derslerinden oluşan ve sınıf içi etkinlikler ve uygulamaya dayalı dersler işe vuruk bulunmuş, teori ağırlıklı ve bilgi yüklemeye dönük derslerden oluşan konu alan bilgisi ve genel kültür dersleri ise işe vuruk bulunmamış olması bu yorumu desteklediğini ifade etmektedirler.

Sınıf öğretmenliği için en çok gerekli görülen beş ders, öğretmenlik Uygulaması II, Öğretmenlik Uygulaması I, İlk Okuma ve Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Okul Deneyimi olmuştur. Bu sıralamada en dikkat çeken nokta ilk iki sırayı uygulama derslerinin almış olmasıdır. Buradan çıkan sonuç öğretmen adaylarının mesleki anlamda gerekli gördükleri en önemli çalışmanın gerçek ortamlarda uygulama yaparak mesleki yeterlik kazanabileceklerini düşünmeleri sonucudur. Kılıç ve Acat (2007) bu konuyla ilgili olarak mesleki becerilerin önemli bulunması, mesleki motivasyonlarının yüksek olması ile ilgili olduğu söylenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının anadil öğretiminin önemine vurgu yaparak ilk okuma yazma ve Türkçe öğretimi derslerini de en gerekli dersler arasında ilk beşe sokması çalışmanın bir diğer dikkat çekici sonucudur.

Öğretmen adaylarınınca en az gerekli görülen derslerdeki sıralama ise, genel fizik, uygarlık Tarihi, genel kimya, eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi şeklindedir. Dersler incelendiğinde içeriklerinin öğretmenlik mesleğinde yeterlik kazanmada doğrudan katkı sağlayamayacağı, bu derslerde öğretmen adaylarına sunulan içeriğin genel kültür adına katkı sağlayabileceği öğretmen adaylarının bu dersleri daha az gerekli görmelerine neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğretim derslerine bakıldığında ise genel olarak çok gerekli görülmele beraber İlk okuma Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi dersleri öğretmen adayları daha üst sıralara taşıdıkları görülmüştür. Bu iki dersin sınıf öğretmeleri için oldukça kritik dersler olmaları ve ilkökul birinci sınıfın ne denli zor bir seviye olduğuna vurgu yapmak adına bu dersleri ön plana çıkarmaları, bu durumun nedeni olarak ifade edilebilir. Bunun yanında ilk okuma yazma becerisi kadar temel aritmetiğin öğretildiği aynı sınıf seviyesinde matematik dersinin önemini düşünerek öğretmen adayları matematik öğretimi dersini de üst sıralarda gerekli dersler sınıfına alması araştırmanın bir başka sonucudur.

Eğitim Bilimleri açısından bakıldığında en gerekli dersler arasında sınıf yönetimi ve öğretim ilke ve yöntemleri dersleri görülmektedir. Bu derslerin içeriklerinin sınıf içerisindeki otoritenin sağlanması üzerine olması, sınıf yönetimini sağlamadıktan sonra yapılan ders planının hiçbir işe yaramayacağını bilmeleri sınıf yönetimi dersini öğretmen adaylarının eğitimlerinde en gerekli dersler grubuna koymasının nedenleri arasında düşünülebilir. Bunun yanında öğretimi gerçekleştirebilmek için öğretim stratejilere, yöntem ve tekniklere hakim olmaları da öğretim ilke ve yöntem dersini öğretmen adaylarının gözünde en gerekli dersler arasına koyduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Kılıç ve Acat (2007) ise, genel olarak öğretmenlik formasyon dersleri çok gerekli ve işe vuruk bulunurken, konu alanı derslerinin genelde daha az gerekli ve işe vuruk olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5. KAYNAKLAR

- Alkove, L. D. ve B. J. McCarty. (1992). Plain Talk: Recognizing Positivism and Constructivism in Practice. *Action in Teacher Education. (ATE)- Nonthematic*. 14:2, (16-22).
- Bela. H. Bcnalhy. (1969). Inslructional Systems. *Fearon Publishers*. California, (25-34).
- Brooks G.; Books , M. G. (1999). The Courage ta be Constructivist. *Educational Leadership*, November, (18–24).
- Ceylan, S.; Demirkaya, H. (2005). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Öğretmenliği Programı ve Program Dahilinde Sunulan Hizmetler Konusundaki Memnuniyet Düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (146-160).
- Demir, M. C. (1997). Fransa ve Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarının Karşılaştırılması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme 7*. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Dillon, J. & Maguire, M. (1997). *Becoming A Teacher. Issues In Secondary*. Buckingham: Open University Press.
- Erden M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Erdem, E. (2001). *Program Geliştirmede Yapılandırıcılık Yaklaşımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökçe, E. (2003). Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları. *Eğitimde Yansımalar:VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı*. (68-80).
- Gürkan, T. (1993). *İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları ile Benlik Kavramları Arasındaki İlişki*. Sevinç Matbası. Ankara.
- Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim Sistemimizde Öğretmen Yetiştirme Politikamıza Genel Bakış. *Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı* (10-12).
- Kavcar, C. (2003). Alan Öğretmeni Yetiştirme. *Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı* (81-89).
- Kılıç, A.; Acat, A.B. (2007). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Derslerin Gerekliklik Ve İşe Vurukluk Düzeyi. *Sosyal Bilimler Dergisi*. S 17, (21-37).
- Korthagen, F.A.J. (2004). In Search of the Essence of A Good Teacher: A More Holistic Approach in Teacher Education. *Teaching and Teacher Education*, 20, (1), 77-97.
- Köseoğlu, K. (1994). *İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliklerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet, L. (1992). Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları Program Geliştirme Açısından Bir Yorum. *Anadolu Üniversite Eğitim Fakültesi Yayınları*, S 55.
- Miron, M. (1983). What Makes A Good Teacher? *Higher Education in Europe*. S.8, C.2 (45-53).
- Ok, A. (1991). *The Determination and Admission Standarts For Teacher Training Programs a Delphi Study*. Ph. D. Dissertation. METU. Ankara.
- Şişman, M. (2001). *Öğretmenliğe Giriş*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Tüfekçi, S. (1999). Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi, *D.E.Ü Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel S,10* (211-216).
- Türnüklü A. & Yıldız, V. (2002). Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri. *Çağdaş Eğitim*, 27(285), 32-36. YÖK. (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği*. YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara: Bilkent.
- Yaşar, Ş. (1998). Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-öğretme Süreci. *VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Konya*: Selçuk Üniversitesi (695–701).